

Методическа концепция за интерактивни методи на преподаване в часовете по български език и литература чрез междупредметни връзки с предметите от професионална подготовка, които повишават мотивацията за учене и развиват компетентностите на учениците.

Трансверсалното обучение е обучение, насочено към формиране на умения и развиване на компетентности чрез междупредметни връзки, а трансверсалните учебни часове са учебни часове, базирани на междупредметни връзки и насочени към формиране на комуникативни и ключови компетентности.

Предложените педагогически практики при изучаването на учебния материал по български език и литература в 11. клас се основават на използването на знанията и уменията на обучаемите по специалните предмети по професионална подготовка и на креативността на учениците да ги прилагат в часовете по български език и литература.

Експерименталната разработка се проведе с учениците от 11.а клас, специалност „Конструиране и моделиране на облекло от текстил“ в Професионална гимназия по лека промишленост „Райна Княгиня“ в град Хасково.

По-голямата част от учениците са билингви, но с ясно изразени интереси към професиите „Моделиер“ и „Фризьор“ и изучаването на предметите по специалностите и активното участие в учебна и производствена практика е част от задължителната им професионална подготовка. Използването на знанията и уменията на учениците по професионална подготовка в часовете по български език и литература привлича вниманието им към учебния процес, засилва интереса им и ги мотивира за участие.

Всяко произведение по литература в 11. клас дава възможност за развиване на трансверсалната компетентност на учениците и същевременно развиване на комуникативната, социокултурната и езиковата компетентност, както и ключовите компетентности като се включват и уроците по български език, като например публично изказване по научен проблем, конспект на статия и други, залегнали в учебната програма по български език.

Експерименталните педагогическа практики са съгласувани с ръководството на гимназията и са проведени с учениците от 11.а клас, специалност „Конструиране и моделиране на облекло от текстил“

1. Интерактивен урок по литература с междупредметни връзки по български език, литература, технология на специалността, учебна практика, конструиране, рисуване, цветознание, информационни технологии

Тема: „Крадецът на праскови“ – Емилиян Станев

1. Цели:

1.1.Образователни

1.1.1. Да се развият умения за интерпретиране на текст.

- 1.1.2. Да се трансферират знания и умения за търсене, извличане и обработване на информация от различни източници по една и съща тема.
- 1.1.3. Да се придобият знания, умения и отношения за създаване на публично изказване.
- 1.1.4. Да се затвърдят умения за приложение на книжовни езикови норми в устно изказване.

1.2. Развиващи:

- 1.2.1. Да се затвърди умение за аргументиране на лична позиция по проблем в текста.
- 1.2.2. Да се развие аналитично и критично мислене у учениците при поставените задачи.
- 1.2.3. Да се развият умения за разпознаване и тълкуване на диалога между текстовете.

1.3. Възпитателни:

- 1.3.1. Да се формира отношение към съвременни морално-етични проблеми.

2. Вид на урока: Урок за упражнение

3. Методи: Интерпретативен, интерактивен, съпоставителен.

5. Методическа концепция: В урока литературно упражнение са предложени варианти за интеграция на следните ключови компетентности: компетентности в областта на българския език, културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество, умение за учене, социокултурна, литературна и комуникативна компетентност. В зададената домашна работа се развива и дигиталната компетентност.

Всички тези компетентности предполагат развиване чрез включване на междупредметни връзки в урока – български език, учебна практика, технология на специалността, технология на облеклото, рисуване като учебен предмет в професионалната подготовка, цветознание, изобразително изкуство, музика, информационни технологии, библия.

Първи екип

„Тя седеше на ниско столче пред вратата, облечена в светлосиня рокля, с широки ръкави, през които излизаха нейните ослепително бели, разголени ръце. Къдравата ѝ коса, златиста и буйна, лежеше разчесана в скута ѝ. Седеше неподвижно, замряла в съзерцание. Неочаквано тя се обърна и видях очите ѝ – дълбоки и сини, изпълнени с мека тъга и светлина.“

Текст, съставен и представен от първи екип:

Въображението често се използва в изкуството като бягство от баналното ежедневие и пренасяне в идеализирания свят на миналото. В този откъс от творбата „Крадецът на праскови“, героинята Елисавета е седнала на трикрако столче. Когато рисуваме човешка фигура по наблюдение или представа, първо трябва да обърнем внимание в каква поза ще е представена фигурата, дали ще има оптическо скъсяване или не и светлината от къде идва. В случая цялото тяло на Елисавета е представено в профил с нормални пропорции без ракурси, тъй като погледнато отстрани всички части на тялото се намират на еднакво разстояние от наблюдаващия и са еднакво големи. Главата е обърната в анфас, а погледът е замрял в съзерцание.

Роклята е изработена от лека едноцветна коприна. Тя е лятна рокля, рязана в талията. Горната част е вталена с деколте по форма. Ръкавите са обикновено прикачени, веревно скроени тип камбана. Долната част на роклята е пола, която е пълен клош с дължина до средата на прасеца. Роклята се закопчава с цип в ляв страничен шев.

Светлосиньото се възприема като цвят на небето, на мисълта, на съзнанието. То е символ на блясъка на душата, олицетворение на небосвода, мечтите, вярата, търпението, истината и красотата. Той олицетворява пътя на мечтите, на нереалността или свръхреалността. Светлосинята рокля, с която е облечена Елисавета е в унисон с чувствата ѝ, с мечтите ѝ, търпението, надеждата, свободата и любовта ѝ.

Втори екип

„По-късно я видях да минава край нас и тя ми се стори пак така тайнствено красива със своята дълга тъмна рокля, с широкополата си шапка, с черните си ръкавици.

Текст, продуциран и представен от втори екип

Рисуването на облечени фигури е голямо предизвикателство за нас, защото нашата професия е моделиер. За да измислим нов модел на дреха, ние трябва да можем да я скицираме и нарисуваме. Представяме ви роклята на Елисавета в откъс от повестта „Крадецът на праскови“. Дълга, черна рокля, която опростява формите на тялото, но също и го прикрива, единствено ръцете са разголеени. При правостоящи фигури е от значение анализирането на особеностите на дадена поза. Обърнете внимание на аксесоарите към тоалета - широкополата шапка, която е в тон с роклята и черни ръкавици, които стигат до лактите. Тези аксесоари към тоалета са характерни за началото на XX век. Освен за аксесоар и подчертаване на женствеността, широкополата шапка предпазва главата и раменете от слънцето. Дългите рокли и ръкавиците към тях са и до днес на мода, но днес те се предпочитат при официални случаи. Роклята е изработена от сатен. Рязана е в талията, оформена е с широк, прикрепен колан към нея. Горната част е вталена. Роклята е без ръкав, с деколте по форма. Долната част е разкроена пола. Роклята се закопчава в средния шеф на задна част с цип.

Черният цвят е абсорбиращ, поглъщащ и задържащ цвят. Той е символ на страдание, загуба или падение, символ на осъждането и отричането от светската суета. Но той е и цвят на прераждането. Човек, който предпочита черния цвят иска да подчертае своята изключителност, стабилност и

увереност в себе си. Облечените в този цвят искат да въведат известна дистанция с обкръжаващия ги свят. Този цвят говори за повишена необходимост от независимост. Точно от това има необходимост и Елисавета – от независимост, от нещо различно емоционално, което ще я разтърси в скучния, ежедневен и монотонен живот, протичащ в ежедневи скучни разговори със съпруга ѝ. Но в същото време черният цвят е и цветът на смъртта – изборът, който тя прави, за да сложи край на живота си.

Трети екип

„Беше облечена в тънка резедава рокля, която стигаше до коленете ѝ. Косата ѝ отразяваше силното слънце като златен шлем. Вървеше бавно, ала от походката ѝ личеше, че е смутена.“

Текст, съставен и представен от трети екип

За да отразим движенията на човек, са ни необходими и други линии, освен линията на движение. На помощ ни идват и другите две линии: линията на

равновесие и линията на гръбначния стълб. В случая Елисавета е представена в движение- бавна походка, от която личи, че е смутена.

Роклята, с която е облечена е без ръкав. Изработена е от лек памучен плат. Роклята е рязана в талията. Горната част е вталена. Отворът на закопчаване е на предната част. Оформена е с канон и четири броя копчета, по вратна извивка и на легнала яка. Полата е разкроена с дължина до коляното.

Резедаването е нюанс от гамата на зеления цвят. Той е цветът на възраждането, на щастието, на удоволствието. Резедавият цвят обгръща, успокоява, освежава, тонизира. Резедавата рокля, с която е облечена Елисавета издава самоуважение, помага ѝ да изглежда по-здравомислеща, да се чувства по-земна и решителна. Може би точно от това има нужда героинята, когато е решила подсъзнателно да облече роклята – успокоение, хармония, освежаване, но и в същото време решителност.

2. *Интерактивен урок за годишен преговор в 11. клас по български език и литература с междупредметни връзки с предметите от професионална подготовка*

ТЕМА: Да облечем героите от литературата в 11. клас

1. Цели:

1.1.Образователни

- 1.1.1. Да се актуализират знанията за изучените творби и техните автори.
- 1.1.2. Да се актуализират знанията и уменията за анализ на художествените текстове посредством понятия като лирически Аз, говорител, разказвач, композиция, гледна точка, жанр.
- 1.1.3. Да се припомнят и систематизират основните теми и тяхната интерпретация в изучените произведения.
- 1.1.4. Да се припомнят и систематизират знанията и уменията за новите понятия – ирония, междутекстовост, комедия, оксиморон, лирическа миниатюра.
- 1.1.5. Да се затвърдят знания, умения и отношения за създаване на публично изказване.
- 1.1.6. Да се затвърдят умения за приложение на книжовни езикови норми в устно изказване.

1.2. Развиващи:

- 2.2.1. Да се затвърдят умения за аргументиране на лична позиция по проблем в текста.
- 2.2.2. Да се продължи развиването на аналитичното и критично мислене у учениците при поставените задачи.
- 2.2.3. Да се затвърдят уменията за разпознаване и тълкуване на диалога между текстовете.

1.3. Възпитателни:

1.3.1. Да се формира отношение към съвременни морално-етични проблеми.

2. Вид на урока: Урок за годишен преговор

3. Методи: Интерпретативен, интерактивен, съпоставителен, историко-типологичен.

4. Ресурси: Учебник, художествени текстове, изложба-манекени, рисунки, макети, облекла, аксесоари.

5. Методическа концепция

Предложената педагогическа практика премина през два етапа – подготвителен и същински.

5.1. ПОДГОТВИТЕЛЕН ЕТАП

За реализиране на планирания урок за годишен преговор по български език и литература беше необходима предварителна подготовка. Учениците бяха разделени на 5 екипа, колкото са и тематичните блокове в учебното съдържание по литература. Всеки екип имаше задачи:

5.1.1. Да представи произведенията и авторите от тематичния блок по определен алгоритъм. За целта учениците използваха таблицата за преговор в края на учебника.

5.1.2. Да извади цитати от творбите и да ги разпечата на формат А4. Ако творбата е в стихотворна форма да я разпечата цялата.

5.1.3. Ако произведението предразполага към обличане на герой, да избере подходящи дрехи, като се съобрази с епохата и модата по това време.

5.1.4. Да нарисова рисунка към някои от произведенията или да изработи макет.

5.1.6. Всички имаха задача заедно да подредят изложбата като поставят и кратък текст към произведенията, както и надписите към тях.

Предварителната подготовка беше обемна, но учениците се включиха с голямо желание. Те бяха мотивирани да представят нещо различно, интересно и иновативно пред съучениците си от другите паралелки и пред учителите и ръководството на гимназията.

С помощта на учителите по учебна практика, рисуване, технология на специалността, информационни технологии и български език, няколко дни след учебните занятия учениците работиха по поставените задачи. Освен за провеждане на урока, целта на изложбата беше да запознае и останалите ученици от 8. до 12. клас с произведенията и техните автори като ги мотивира за четене и участие в часовете по литература. Единадесетокласниците използваха гардероба с тоалети на училището и сами даваха идеи за облеклото и аксесоарите на героите. Манекените, рисунките и текстовете бяха подредени от самите тях. Еуфорията беше голяма, за тях това беше предстоящо събитие. На помощ се включиха и ученици и учители, които участват в Националната програма на МОН за извънкласни форми „Занимания по интереси“ – клубовете „Рисуване“, „Брокат“, „Майсторска работилничка“, „Модно ателие“, театрален клуб „Дрънкулки“. Освен като урок за преговор по литература, изложбата изигра роля и като училищна изява. Тя беше оставена във файла до края на учебната година и беше разгледана и от ученици от други училища от 7. класове в Дните на отворените врати на гимназията.

В подготовителния етап се предполага, че се развиха всички ключови компетентности.

5.2. СЪЩИНСКА ЧАСТ

Урокът по литература за годишен преговор беше проведен във фойето на професионална гимназия по лека промишленост „Райна Княгиня“ с учениците от специалността „Конструиране и моделиране на облекло от текстил“ в 11а. клас пред съученици от специалността „Фризьорство“, които бяха публика, но имаха възможност да се включват с въпроси и отговори.

„Железният светилник“ - роман
Димитър Талев

„Бай Ганьо журналист“ - фейлетон
Алеко Константинов

„Балкански синдром“ – комедия
Станислав Стратиев

„Андрешко“ – разказ, Елин Пелин

„Крадецът на праскови“ – повест
Емилиян Станев

„Спи езерото“ – лирическа миниатюра
Пенчо Славейков

„При Рилския манастир“ - стихотворение
Иван Вазов

